حدیث «المسيء صلاته» به روایت رفاعه رضی الله عنه

از رفاعه بن رافع زرقی رضی الله عنه که یکی از اصحاب رسول الله صلی الله علیه وسلم می باشد، روایت است که می گوید: «درحالی که رسول الله صلی الله علیه وسلم در مسجد نشسته بود، مردی وارد مسجد شد و در نزدیکی رسول الله صلی الله علیه وسلم مشغول نماز شد. سپس به سمت رسول الله صلی الله علیه وسلم رفته و بر ایشان سلام کرد. رسول الله صلی الله علیه وسلم خطاب به او فرمود: «أَعِدْ صلاتك، فإنك لم تُصَلِّ»: «دوباره نماز بخوان، زیرا تو نماز نخوانده ای». راوی می گوید: آن مرد رفت و همچون دفعه قبل نماز خواند، سپس نزد رسول الله صلی الله علیه وسلم رفت و ایشان دوباره فرمودند: «أَعِدْ صلاتك، فإنك لم تُصَلِّ»: «دوباره نماز بخوان، زیرا تو نماز نخوانده ای». آن مرد گفت: یا رسول الله به من بگو چه باید بکنم (چگونه نماز بخوانم). رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمود: «إذا اسْتَقْبَلت القبلة فَكَبِّر، ثُمَّ اقْرَأ بأُمِّ القرآن، ثم اقرأ بما شِئْت، فإذا رَكَعْت، فَاجْعَل رَاحَتَيْكَ على رُكْبَتَيك، وامْدُد ظَهْرَك وَمَكِّنْ لِرُكُوعِك، فإذا رفعت رأسك فأَقِم صُلْبَكَ حتى ترجع العظام إلى مَفَاصِلَها، وإذا سَجَدتَ فَمَكِّنْ لِسُجُودِك، فإذا رَفَعْت رَأْسَك، فَاجْلِس على فَخِذِك اليسرى، ثم اصْنَع ذلك في كل ركعة وسجدة»: «چون رو به سوی قبله نمودی، تکبیر بگو، سپس سوره فاتحه را بخوان، آنگاه هر آنچه از قرآن خواستی بخوان و چون به رکوع رفتی، دو کف دستت را روی زانوهایت قرار بده و با اعتدال و طمأنینه، رکوعت را انجام بده و در آن آرام بگیر و پشت خود را در رکوع، خوب هموار ساز و تمام آن را در یک سطح قرار بده؛ و وقتی سرت را از رکوع بلند کردی، کمرت را کاملا راست بگردان تا هریک از استخوان ها به مفاصل خود بازگردند. و وقتی به سجده رفتی، در سجده ات آرام گیر و هرگاه سرت را از سجده برداشتی، بر ران چپ خود بنشین و در هر رکعت و هر سجده به این ترتیب عمل کن». و در روایت دیگری آمده است: «إِنَّهَا لَا تَتِمُّ صَلَاةُ أَحَدِكُمْ حَتَّى يُسْبِغَ الْوُضُوءَ كَمَا أَمَرَهُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ، فَيَغْسِلَ وَجْهَهُ وَيَدَيْهِ إِلَى الْمِرْفَقَيْنِ، وَيَمْسَحَ بِرَأْسِهِ وَرِجْلَيْهِ إِلَى الْكَعْبَيْنِ، ثُمَّ يُكَبِّرَ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ وَيَحْمَدَهُ، ثُمَّ يَقْرَأَ مِنَ الْقُرْآنِ مَا أَذِنَ لَهُ فِيهِ وَتَيَسَّرَ، ثُمَّ يُكَبِّرَ فَيَسْجُدَ فَيُمَكِّنَ وَجْهَهُ - وَرُبَّمَا قَالَ: جَبْهَتَهُ مِنَ الْأَرْضِ - حَتَّى تَطْمَئِنَّ مَفَاصِلُهُ وَتَسْتَرْخِيَ، ثُمَّ يُكَبِّرَ فَيَسْتَوِيَ قَاعِدًا عَلَى مَقْعَدِهِ وَيُقِيمَ صُلْبَهُ، فَوَصَفَ الصَّلَاةَ هَكَذَا أَرْبَعَ رَكَعَاتٍ حَتَّى تَفْرُغَ، لَا تَتِمُّ صَلَاةُ أَحَدِكُمْ حَتَّى يَفْعَلَ ذَلِكَ»: «نماز هیچیک از شما کامل نیست مگر آنکه چنان وضو بگیرد که الله عزوجل او را امر نموده است؛ به این صورت که صورتش و نیز دستانش را تا دو آرنج بشوید، سرش را مسح کند و پاهایش را تا دو قوزک بشوید. سپس الله عزوجل را به بزرگی یاد کند (الله اکبر بگوید) و ستایش و تمجیدش کند. آنگاه آن قدر که به او اجازه داده شده و برایش میسر است، از قرآن بخواند، سپس تکبیر بگوید و به سجده برود و صورتش - و چه بسا فرمود: بینی اش - را کاملا بر زمین بگذارد چنانکه مفاصلش کاملا آرام بگیرد سپس تکبیر بگوید و راست بر نشیمنگاهش بنشیند و کمرش را راست کند». و نماز را در چهار رکعت به همین صورت توصیف نمود تا از آن فارغ شده و فرمود: «و نماز هیچیک از شما کامل نمی شود تا چنین عمل کند». و در روایتی آمده است: «فَتَوَضَّأْ كَمَا أَمَرَكَ اللَّهُ جَلَّ وَعَزَّ، ثُمَّ تَشَهَّدْ، فَأَقِمْ ثُمَّ كَبِّرْ، فَإِنْ كَانَ مَعَكَ قُرْآنٌ فَاقْرَأْ بِهِ، وَإِلَّا فَاحْمَدِ اللَّهَ وَكَبِّرْهُ وَهَلِّلْهُ»: «پس چنان وضو بگیر که الله بزرگ و عزیز تو را امر نموده است؛ سپس شهادتین را بخوان و بایست و تکبیر بگو؛ و اگر چیزی از قرآن حفظ داری، بخوان وگرنه حمد و ستایش الله و تکبیر و تهلیل بگو».

[حسن است] [به روایت ابوداوود]

این حدیث معروف است به حدیث «المسيء صلاته» کسی که نمازش را درست ادا نکرد؛ و این حدیث نقطه اتکای شارحان در بیان صفت نماز با ارکان و واجبات و شروط آن است، چراکه رسول الله صلی الله علیه وسلم به بهترین شیوه اعمال واجب در نماز را آموزش داده و تبیین می کند و مواردی که به انجام آنها در این حدیث اشاره نشده، به عنوان اعمالی از آنها تعبیر می شود که واجب نیستند. مختصر حدیث از این قرار است که: رسول الله صلی الله علیه وسلم وارد مسجد می شود سپس یکی از صحابه به نام خلاد بن رافع نیز وارد می شود و نمازی با افعال و اقوال ناقص می خواند. و پس از اتمام نماز نزد رسول الله صلی الله علیه وسلم رفته و بر ایشان سلام می کند و ایشان نیز جواب سلامش را می دهد سپس به او می فرماید: برو دوباره نماز بخوان، زیرا تو نماز نخوانده ای. مرتبه

دوم مانند بار اول نماز می خواند و نزد رسول الله صلی الله علیه وسلم رفته و ایشان می فرماید: دوباره نماز بخوان زیرا نماز نخوانده ای؛ و سه مرتبه این مساله تکرار می شود. صحابه ی مذکور پس از بار سوم می گوید: سوگند به ذاتی که تو را به حق فرستاده است بهتر از این نمی دانم، شیوه درست را به من بیاموز. وقتی مشتاق علم و آماده فراگیری آن می شود، رسول الله صلی الله علیه وسلم به او می فرماید: وقتی برای نماز برخاستی تکبیر تحریمه را بگو و بعد از سوره فاتحه، آنچه از قرآن برایت میسر است بخوان، سپس رکوع کن چنانکه در رکوع کاملا آرام بگیری، سپس سر از رکوع بلند کن تا اینکه کاملا راست بایستی و در این حالت آرام بگیری، سپس سجده کن تا در حال سجده کاملا آرام بگیری. آنگاه سر از سجده بردار و بنشین چنانکه کاملا آرام بگیری. و جز تکبیر تحریمه، این اقوال و افعال را در تمام نمازت انجام بده؛ چون تکبیر تحریمه تنها در رکعت اول می باشد و در رکعات های بعدی تکرار نمی شود. روایات دیگر به برخی دیگر از شروط نماز از جمله رو نمودن به قبله و وضو اشاره نموده اند.

http://www.sunnah.global/hadeeth/fa/show/10901